

Welkom

Het Doordacht Passend Lesmodel *midden-en bovenbouw*

'EFFECTIEF LEREN'

*Een goede les begint bij
een goede instructie*

1

Programma:

- Welkom, haak, korte kennismaking
- Programma, doelen en verwachtingen
- **WHY:** het waarom van een goede instructie
- **HOW:** hoe werkt een goede instructie
- **WHAT:** wat werkt bij een goede instructie
- Vragen en verwachtingen
- Evaluatie en afronding

2

Doelen:

- Ik weet waarom een goede les begint bij een goede instructie
- Ik kan een goede instructie koppelen aan het inspectiekader, OGW4D en modellen voor instructie
- Ik ken de fasen en het theoretisch kader van DPL
- Ik weet hoe een goede instructie is opgebouwd
- Ik weet wat werkt bij een goede instructie

3

Waarom een goede instructie?

4

Het onderzoekskader

- (BKA1)- Visie, ambitie en doelen
- (BKA2)- Uitvoering en kwaliteitscultuur
- (BKA3)- Evaluatie, verantwoording en dialoog

- (SKA1)- Visie, ambitie en doelen
- (SKA2)- Uitvoering en kwaliteitscultuur
- (SKA3)- Evaluatie, verantwoording en dialoog

- (OP0)- Basisvaardigheden
- (OP1)- Aanbod
- (OP2)- Zicht op ontwikkeling en begeleiding
- (OP3)- Pedagogisch en didactisch handelen
- (OP4)- Onderwijstijd
- (OP6)- Afsluiting

- (VS1)-Veiligheid
- (VS2) Schoolklimaat

- (OR1)- Resultaten
- (OR2)- Sociale en maatschappelijke competenties

5

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Monitor leskwaliteit Kenmerken van effectief lesgeven (5 indicatoren):

1. Lesklimaat
2. Klassenmanagement
3. Instructie
4. Afstemming
5. Zelfregulerend leren

Bron: <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2023/03/06/factsheet-monitor-leskwaliteit-po>

- 1 **Lesklimaat:** een goed lesklimaat in de klas bestaat uit twee elementen: leerlingen voelen zich er veilig en worden gestimuleerd te leren. Deze twee elementen zijn voor leerlingen essentieel om tot leren te komen en alle aandacht te kunnen hebben voor de instructie en de leertaken.
- 2 **Klassenmanagement:** de organisatie van de les die bepaalt of de lestijd efficiënt wordt benut, of regels en procedures duidelijk zijn en of deze bijdragen aan de actieve betrokkenheid van leerlingen. De leraar zorgt voor een ordelijk verloop van de les door bijvoorbeeld duidelijke regels en procedures naar leerlingen te communiceren, relevante consequenties te hanteren en te zorgen voor een duidelijke opbouw/structuur van de les. Dit is een belangrijke voorwaarde om het leerproces van leerlingen in goede banen te leiden.
- 3 **Instructie:** de aansturing van het leerproces van leerlingen door de leraar aan de hand van een introductie, uitleg, begeleiding, oefeningen en feedback. De leraar vertelt aan het begin van de les wat de leerlingen gaan leren en waarom ze dat leren (het nut van de les). De leraar komt hier aan het eind van de les op terug. Tijdens de les stelt hij vragen die leerlingen aan het denken zetten. Effectieve instructie zorgt ervoor dat leerlingen meer en diepgaander leren.
- 4 **Afstemming:** de wijze waarop de les ertoe bijdraagt dat alle leerlingen, ondanks hun verschillen, profiteren van de les. De afstemming is beter als de leraar de verschillen kent en hier rekening mee houdt. Bij een goede afstemming tijdens de les controleert de leraar of alle leerlingen de lesstof begrepen hebben. Op basis hiervan kan de leraar de les aanpassen op wat leerlingen nodig hebben.
- 5 **Zelfregulerend leren:** het tijdens de les aanleren van algemene leer- en studievaardigheden waarmee leerlingen zelf kunnen inschatten waar ze goed in zijn en waar ze in kunnen verbeteren. Zelfregulerend leren omvat het bewustzijn over hoe je zelf denkt, het kunnen inschatten van je eigen sterktes en zwaktes en weten welke strategieën je kunt gebruiken om taken op te lossen.

6

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Wat gaat goed:

- Leskwaliteit en klassenmanagement grootste deel lessen op orde
- Duidelijke uitleg
- Voldoende tijd om te oefenen

Wat kan beter:

- Uitleggen nut van de les
- Dieper nadenken over de leerstof
- Evaluatie op doel
- Aansluiten bij de onderwijsbehoefte
- Afstemming van verwerkingsstof bij verdiepte aanpak

Bron: <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2023/03/06/factsheet-monitor-leskwaliteit-po>

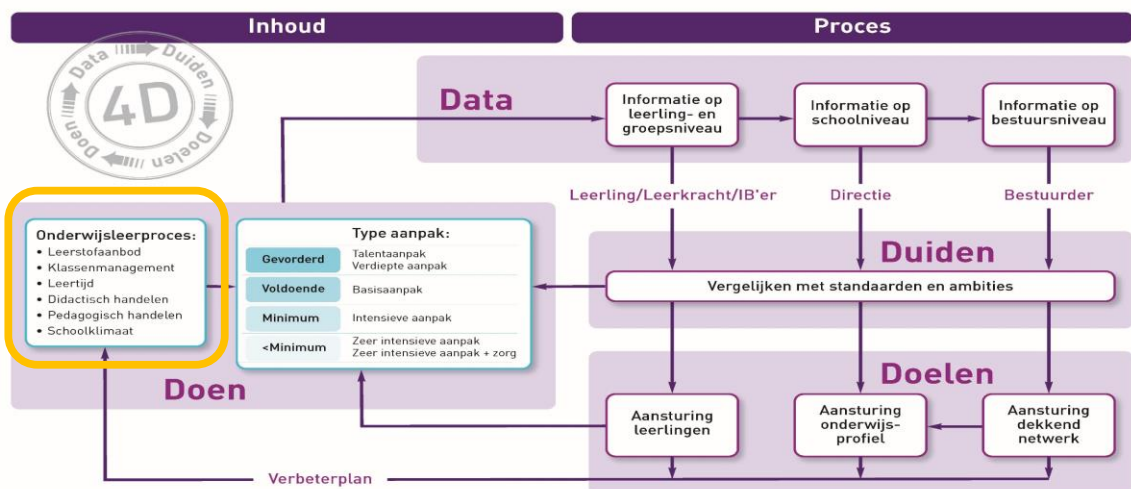
- 1 Lesklimaat:** een goed lesklimaat in de klas bestaat uit twee elementen: leerlingen voelen zich er veilig en worden gestimuleerd te leren. Deze twee elementen zijn voor leerlingen essentieel om tot leren te komen en alle aandacht te kunnen hebben voor de instructie en de leeracties.
- 2 Klassenmanagement:** de organisatie van de les die bepaalt of de lestijd efficiënt wordt benut, of regels en procedures duidelijk zijn en of deze bijdragen aan de actieve betrokkenheid van leerlingen. De leraar zorgt voor een ordelijk verloop van de les door bijvoorbeeld duidelijke regels en procedures naar leerlingen te communiceren, relevante consequenties te hanteren en te zorgen voor een duidelijke opbouw/structuur van de les. Dit is een belangrijke voorwaarde om het leerproces van leerlingen in goede banen te leiden.
- 3 Instructie:** de aansturing van het leerproces van leerlingen door de leraar aan de hand van een introductie, uitleg, begeleiding, oefeningen en feedback. De leraar vertelt aan het begin van de les wat de leerlingen gaan leren en waarom ze dat leren (het nut van de les). De leraar komt hier aan het eind van de les op terug. Tijdens de les stelt hij vragen die leerlingen aan het denken zetten. Effectieve instructie zorgt ervoor dat leerlingen meer en diepgaander leren.
- 4 Afstemming:** de wijze waarop de les ertoe bijdraagt dat alle leerlingen, ondanks hun verschillen, profiteren van de les. De afstemming is beter als de leraar de verschillen kent en hier rekening mee houdt. Bij een goede afstemming tijdens de les controleert de leraar of alle leerlingen de lesstof begrepen hebben. Op basis hiervan kan de leraar de les aanpassen op wat leerlingen nodig hebben.
- 5 Zelfregulerend leren:** het tijdens de les aanleren van algemene leer- en studievaardigheden waarmee leerlingen zelf kunnen inschatten waar ze goed in zijn en waar ze in kunnen verbeteren. Zelfregulerend leren omvat het bewustzijn over hoe je zelf denkt, het kunnen inschatten van je eigen sterktes en zwaktes en weten welke strategieën je kunt gebruiken om taken op te lossen.

7

Opbrengstgericht werken in 4D

Als leren je lief is

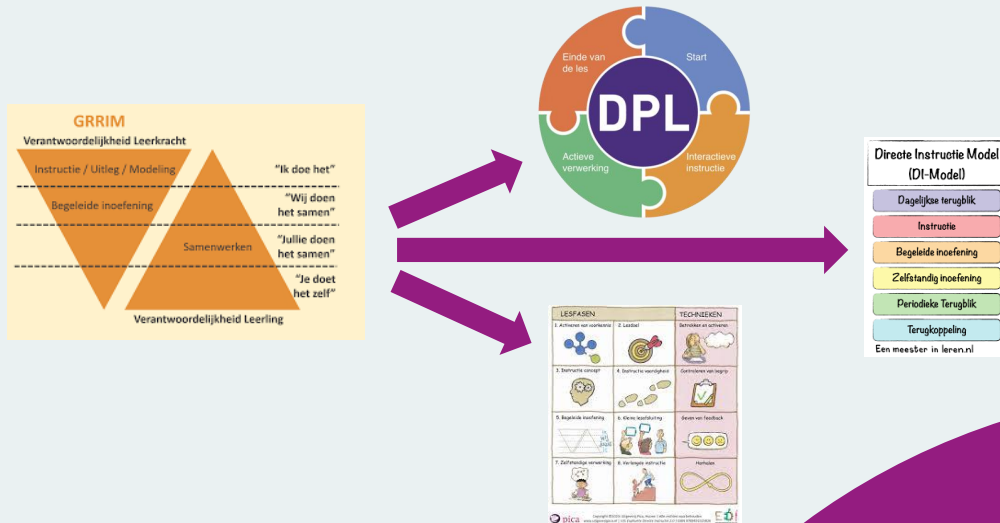
Onderwijscontinuüm CED-Groep®

www.cedgroep.nl/ogw4d

december 2020

8

Koppeling: modellen voor instructie

9

Waarom een lesmodel bij instructie?

De uitleg is gestructureerd en met een effectief bewezen opzet.

Leerlijnen zijn gebaat bij stapsgewijze instructie.

10

Hoe werkt een goede instructie?

11

Hoe werkt een goede instructie

Synergie in PDHK

Een goede instructie komt tot zijn recht als er een goede balans is tussen:

- Pedagogisch handelen
- Didactisch handelen
- Klassenmanagement

Kwaliteit van instructie

De instructie is inhoudelijk sterk:

- Juiste fasen
- Doel centraal
- Differentiatie
- Controle van begrip
- Verwerkingsopdrachten die aansluiten bij aanpak
- Evaluatie en koppeling kleine zorgcyclus

12

Doordacht Passend Lesmodel

Het instructiemodel DPL voldoet aan alle hiervoor genoemde criteria.

Doordacht Passend Lesmodel

1. Start

- Pakkende start
- Activeren van voorkennis
- Lesdoel
- Succescriteria
- Lesopbouw

Fase 2: Interactieve instructie

3. Actieve verwerking

- Uitleg opdrachten
- Gewenst gedrag verduidelijken
- Looprondes
- Feedback
- Differentiatie

4. Einde van de les

- Afzwaaien
- Reflectie op lesdoel, proces en werkhouding

www.cedgroep.nl/dpl

ced
groep
Als leren je lief is

13

Fase 1: Start

- Voorkennis activeren
- Heldere, haalbare doelen in kindtaal
- Leerlingen 'aan' zetten
- Overzicht geven, visueel maken, samenhang
- Betrokkenheid

De leerkracht motiveert

14

Fase 2: Interactieve instructie

- Instructie gericht op het lesdoel
- Activerend
- Ik - Wij – Jullie – Jij
- Controle van begrip
- Feedback op aanpak, op doel

De leerkracht als instructeur

15

Fase 3: Actieve verwerking

- Zelfstandig verwerken
- Verlengde instructie
- Verdieping / verrijking
- Heldere opdrachten (passend bij doel)
- Heldere opbouw en invulling van de tijd

De leerkracht als coach en instructeur

16

Fase 4: Einde van de les

- Controleren: is het doel behaald?
- Evalueren op product en proces
- Complimenteren leerlingen op proces en product

De leerkracht als spiegel

17

Een effectief direct instructiemodel

18

Hoge verwachtingen

Gedragcultuur

Betrokken en Gemotiveerd

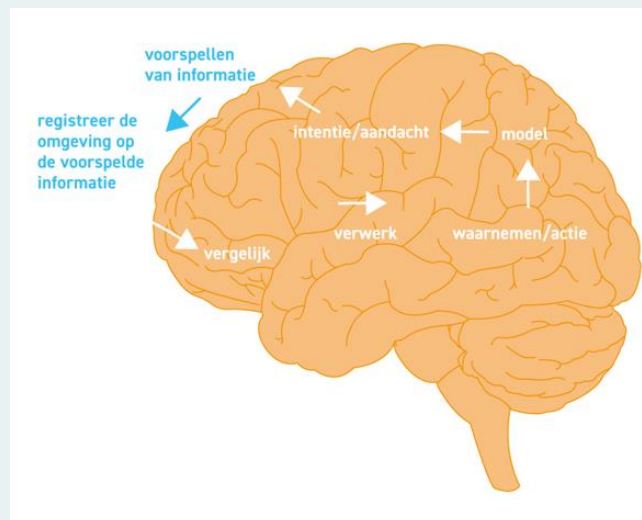
Een goede lesvoorbereiding

19

Hersenen

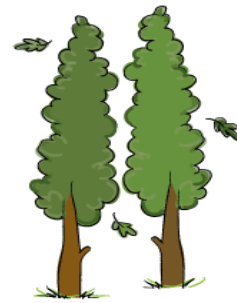
- Voorspellingsmachine
- Voorspellen vanuit vroegere ervaringen
- Neuronen controleren voorspellingen
- Model verbeteren
- "Leren is het verwerken van voorspellingsfouten"

20

Model-based learning

- Strategieën of regels aanleren
- Er is een bestaand model van hoe het geleerde eruit moet komen te zien
- Op basis van voorkennis wordt een model aangemaakt
- Feedback en ervaring
- Kennis versterken of model aanpassen

bomen

Je hoort een lange klank aan het eind van de lettergreep.
Je schrijft **één klinker**.

Je hoort: boo-men
Je schrijft: bomen

21

Model-free learning

- Leren zonder een van tevoren vastgesteld model
- Leerlingen vinden zelf het wiel uit of lossen een probleem op
- Verwachtingen baseren op eerdere kennis en ervaringen
- Basisvaardigheden en geletterdheid is een voorwaarde

JufSanne

22

Model-based en model-free

- Eerst de basiskennis weten
- Je leert eerst alle hoofdsteden van Europa
- Je plant daarna een reis door Europa
- Doet onderzoek naar temperatuurverschillen
- Waarom heten plaatsen nu anders?

23

Wat werkt bij een goede instructie?

24

Collectieve aanpak

Met het hele team, van groep 1 tot groep 8

Vanuit norm en ambitie een nu-meting: waar staan we?

Tijd voor implementatie en borging

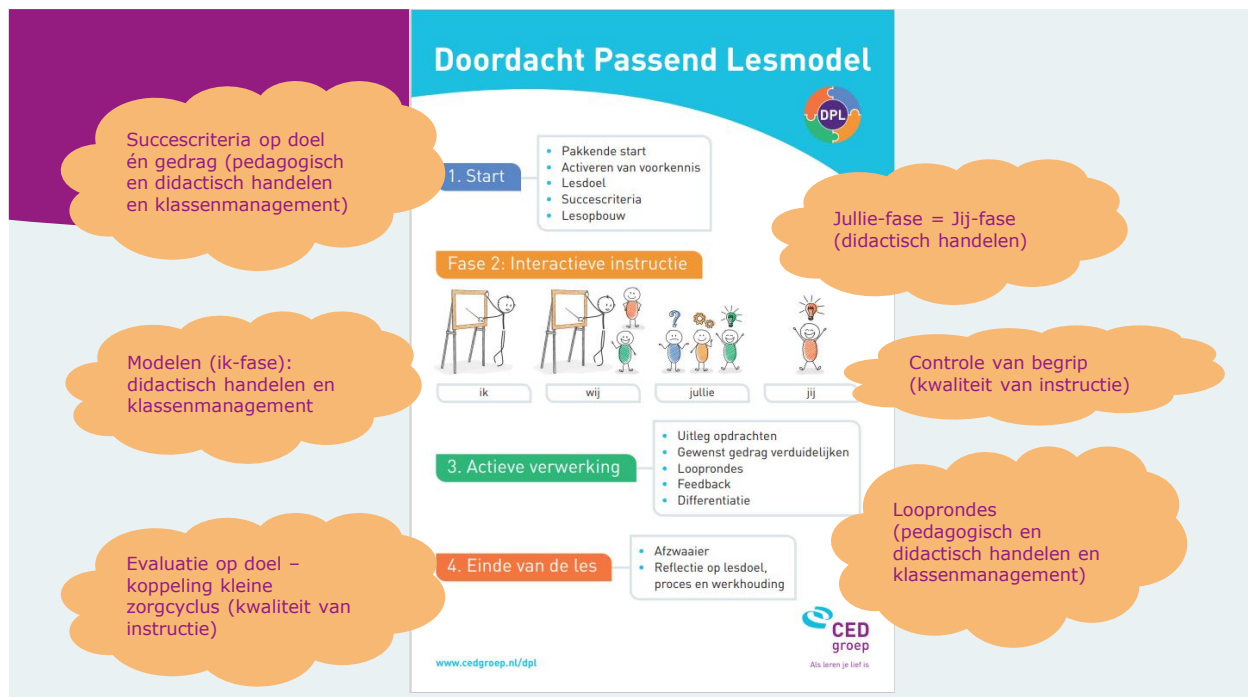
Koppeling met gedrag: doen

Ruimte voor differentiatie

Zo ontstaat een doorgaande lijn van groep 1 – groep 8

25

26

Afzwaaiier / exit ticket

Pak twee post-its en noteer:

Wat was jouw grootste eye-opener?

&

Wat vertel jij je collega's over deze workshop?

Plak de post-its bij vertrek op de daarvoor bestemde plaats

27

Dank voor je aandacht!

Als leren je lief is

Hilda Gebben
h.gebben@cedgroep.nl

28